

Posudek oponenta diplomové práce

Autor: Bc. Miroslava Maščeníková

Název práce: Možnosti financování sociálních podniků

Oponent: Mgr. Bc. Eliška Hudcová

Kriteria hodnocení:	Hodnocení (1 – 4):
Zdůvodnění relevance tématu vzhledem k oboru Studia občanského sektoru <i>Je téma relevantní vzhledem k oboru? Je dobře zdůvodněno?</i>	2
Stručné slovní hodnocení: Autorka správně zmiňuje důležitost sociálních podniků v souvislosti s rozvojem občanské společnosti jako oblasti, která reaguje na palčivé společenské problémy, které nedokáže dostatečně řešit státní a tržní sektor. Z tohoto hlediska je téma sociálních podniků relevantní pro studium občanského sektoru. Tato souvislost by přesto stála za přesnější vymezení, nebo alespoň lepší terminologické upřesnění, možná by tématu mohla v práci věnovat více prostoru (autorka jej řeší na s. 1). Občanský sektor vymezuje širší oblast občanských aktivit než integrační sociální podniky, jimž se autorka věnuje při analýze možností jejich financování.	
Kvalita teoretického/konceptuálního rámce práce <i>Nakolik je obsah rámce relevantní vzhledem k tématu práce? Do jaké míry byla studovaná literatura představena přehledně a kriticky? Byla použita zahraniční literatura?</i>	2
Stručné slovní hodnocení: Autorka využívá pro teoretický rámec přístupu k sociálním podnikům některé tradiční teorie vysvětlující vznik organizované občanské společnosti, jak sama píše „netržní části sociální ekonomiky“ (s. 10), z toho některé – např. teorie sociálních počátků (s. 12 a 13), by bylo třeba lépe formulovat. Stálo by za vysvětlení, proč autorka vybrala právě tyto teorie. Např. na s. 27 autorka píše, že „každý pojem, tak jak je užíván pro označení sociálního podnikatele v jednotlivých krajinách, označuje rovněž odlišnou aktivitu, odlišnou formu podnikání, odlišné způsoby kooperace se státem, neziskovým sektorem a občanskou společností.“ Podle tohoto to vypadá, že sociální podniky jsou odlišné od neziskového sektoru či občanské společnosti, ale jejich vlastní teoretický rámec nezmiňuje. Bylo by dobré navrhnout, která z teorií se vztahuje ke zvolenému výběru případových studií a kriticky se k tomu vyjádřit. Co se týče konceptuálního rámce, operuje autorka s hybridním či multizdrojovým financováním sociálních podniků jako jejich rozpoznávacím znakem oproti jiným podnikatelským subjektům. Autorka v teoretickém rámci pracuje s vhodnou a současnou zahraniční literaturou. Věnuje se dle svého vymezení institucionálně / právně vymezeným sociálním podnikům, tedy dle typu právní osoby (s. 6), a zdůvodňuje tento výběr.	
Formulace cílů, výzkumných otázek či hypotéz <i>Jsou dostatečně konkrétní a jasné? Odpovídají tématu práce a jejímu teoretickému/konceptuálnímu rámci?</i>	1
Stručné slovní hodnocení: V diplomové práci jsou formulovány cíle pro teoretickou a empirickou část. V teoretické části si autorka klade za cíl zjistit, jaké zdroje financování jsou dostupné pro české sociální podniky (na základě zahraniční literatury a výzkumů, proč?) a jaká je jejich struktura. Empirická část má potom předvést, jak tato situace vypadá v reálu u 4 vybraných českých sociálních podniků a porovnat je s výsledky získanými z analýzy zahraničních výzkumů. Cíl práce je tedy hlavně zjištění původu a možností finančních zdrojů českých sociálních podniků a komparace se zahraničními výzkumy. Výzkumné otázky se proto vztahují k zjišťování zdrojů financování sociálních podniků, dostupnosti finančních zdrojů, jejich struktury, k problémům při jejich dosahování. Je dobré, že autorka během výzkumu také problematizovala právní a normativní přístup k sociálním podnikům a zohlednila to ve výzkumných otázkách. Cíle i výzkumné otázky v diplomové práci jsou formulovány jasně, otázky jsou zdůvodněny.	
Metody získávání a analýzy dat a jejich použití <i>Je vhodně zvolen, zdůvodněn a v průběhu výzkumu realizován design výzkumu/výzkumný rámec? Jsou využité techniky sběru dat, vzorek a metody analýzy dat dobře popsány, zdůvodněny a realizovány v rámci výzkumu vzhledem k výzkumným otázkám? Jsou diskutovány limity výzkumu a jeho etické aspekty?</i>	2
Stručné slovní hodnocení: Autorka využívá v teoretické části českou i zahraniční literaturu pro popis historie sociálních podniků v Evropě i v ČR i pro jejich definování, českou sekundární literaturu pro vymezení legislativního rámce sociálních podniků v ČR. Pro popis možností finančních zdrojů k čerpání zahraničními sociálními podniky vychází ze zahraniční literatury. Pro popis téhož vychází autorka z internetových zdrojů	

různého druhu a české literatury. Tato kapitola je pěkně strukturovaná dle typů a možností finanční zdrojů, od národních (evropských), přes krajské možnosti finančních zdrojů, od soukromých půjček, zde analyzovala programy bank na podporu sociálních podniků, přes soukromé dotace a dary až po vlastní zdroje. V empirické části autorka zvolila metodu případové studie pro popis 4 vybraných sociálních podniků, jejímž smyslem je co nejkomplexněji uchopit studovanou realitu. Na s. 4 autorka píše: „Vybrané podniky jsem zkoumala v jejich přirozeném prostředí a čerpala informace pomocí různých metod sběru dat a z různých zdrojů.“ Pro případovou studii v empirické části využívá metodiku dotazníku (emailová komunikace) a analýzu dokumentů (finanční a výroční zprávy). Není jasné, dle zdrojové literatury, zda finanční zprávy podniků byly přílohou emailové komunikace, či součástí odpovědí dotazovaných osob z organizací. Výroční zpráva je zmiňována pouze u organizace In Báze, z.s. (dle odkazů na použitou literaturu a zdroje). Výsledky zkoumání z přirozeného prostředí organizací nejsou dále zmiňovány. Autorka zvolený výběr vzorku zdůvodňuje reprezentativitou právních forem na poli integračních sociálních podniků (s.r.o., o.p.s., z.s., družstvo), které jsou v ČR nejhojněji zastoupeny. Autorka si současně uvědomuje limit tohoto vzorku vzhledem k zobecnění či popisu trendu ve využívání a čerpání finančních zdrojů u nás. Získané poznatky v teoretické i empirické části odpovídají výzkumným otázkám.

Kvalita závěrů práce

Byly naplněny praktické nebo teoretické cíle a zodpovězeny výzkumné otázky práce? Jak byla formulována praktická doporučení, pokud byla cílem práce?

2

Stručné slovní hodnocení: V diplomové práci bylo zodpovězeno na všechny uvedené výzkumné otázky. V závěru není tematizován cíl porovnání výsledků získaných analýzou zahraničních výzkumů s reálnou skladbou finančních zdrojů českých sociálních podniků, snad jen tam, kde píše o inspiraci českých sociálních podniků zahraničními příklady financování (př. crowdfundingu), zde by stálo za to více cíl práce v závěru rozpracovat. Rozvoj sociálních podniků vidí v přeshraniční spolupráci (ve smyslu sdílení dobré praxe), protože mají společný cíl. Přesto se ve výzkumu ukázalo, že ani jeden ze sledovaných podniků nečerpá ani neuvažuje o finanční podpoře ze zahraničí – mimo ESI fondy – ani nebylo poznat, zda spolupracuje s nějakou podobnou zahraniční organizací. Autorka dává v závěru doporučení, (přestože nebylo cílem práce), pro vytváření příznivých finančních podmínek (např. inspirace zahraničními mikroúvěry) pro sociální podniky, aby byly dlouhodobé udržitelné.

Práce se zdroji

Je v práci dodržen jednotný standard odkazů na literaturu a prameny? Byly v práci použity zdroje uvedené na seznamu použité literatury a pramenů?

1

Stručné slovní hodnocení: V práci je dodržen jednotný standard odkazů na literaturu a prameny a byly použity zdroje uvedené na seznamu literatury a pramenů. Na některých místech není jasné, odkud autorka čerpá své informace (př. v kapitole 2.2. Historické pozadí a vývoj sociálního podniku v Evropě a v ČR, téměř chybí odkazy na použitou literaturu pro popis situace sociálních podniků ve vybraných evropských státech).

Struktura práce, formulační a gramatická úroveň, grafická úprava

Je práce vhodně strukturovaná? Odpovídá formulační i gramatická úroveň magisterské práci?

3

Stručné slovní hodnocení: Práce je pěkně strukturovaná na teoretickou a empirickou část, na kapitoly, které se věnují jednotlivým tematickým blokům. Gramatická úroveň neodpovídá magisterské práci, gramatické chyby se objevují téměř na každé straně diplomové práce, někdy i vícekrát, v některých případech autorka používá výrazy, které nejsou v českém jazyce obvyklé, není správně zvládnutá ani interpunkce. Naopak práce obsahuje mnoho grafů a několik tabulek, především v empirické části, které detailně a z mnoha stran zobrazují stávající i ideální finanční strukturu vybraných sociálních podniků a zpřehledňují tak data získaná z výzkumu.

Celková známka před obhajobou: 2

pozn.: Lze udělovat známky od 1 do 4. V případě, že bude jedna část práce hodnocena známkou 4, je třeba práci nedoporučit k obhajobě.

Otázky k obhajobě:

(Je nutno vyplnit, aby se student mohl připravit na obhajobu; počet témat a připomínek upravte podle Vaší potřeby.)

- Jakou z uvedených teorií organizací občanského sektoru byste vybrala pro Vámi zkoumané téma, resp. jaká teorie nejlépe popisuje Vámi vybrané příklady sociálních podniků?
- Jaký je rozdíl mezi sociálním podnikem a integračním sociálním podnikem, mají oba typy podniků v ČR stejné možnosti financování? Pokud nemají, proč si myslíte, že tomu tak je?

Celkové vyjádření/komentář oponenta práce:

(Není povinné.)

Diplomová práce s názvem „Možnosti financování sociálních podniků“ je obsahově přínosná, zajímavě zpracovaná, ukazuje obeznámenost autorky s tématem. K práci mám ještě pár poznámek:

- Teoretický rámec bych lépe cílila k vymezenému tématu, respektive není jasné, která z teorií se k němu váže.
- Kladně hodnotím v teoretické části popis struktury možností finančních podpor pro sociální podniky v Evropě a především v České republice. U krajských dotací mohlo být upřesněno, na jaký typ sociálního podniku se vztahuje podpora (WISE, environmentální, kulturní, vzdělávací atd.), stejně tak u dotací zmíněných ESI fondů se jedná o podporu integračních sociálních podniků.
- U legislativního vymezení sociálních podniků v ČR autorka vyjmenovává zákony, jimiž se řídí (s. 26), tento výčet není jednak kompletní, jednak není aktuální (není zmíněn: zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník; zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech; zákon č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech; zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích). Je to škoda, neboť v empirické části vyjmenovává tyto současné právní formy používané pro sociální podniky, s. 48.
- V ČR sice není sociální podnik vymezen dle zákona (nemá vymezenou právní normu), jednotlivé operační programy však ve svých výzvách určují, kdo je oprávněným žadatelem, tato poznámka v práci mohla zaznít.
- V empirické části se objevuje několik nepřesností (např. Institut pro památky a kulturu, o.p.s. byl dle webu založen v roce 2007, ne v roce 2011, jak uvádí autorka), zdroje pro empirickou část mohly být bohatší (dle odkazované literatury a zdrojů).
- Škoda gramatické úrovně, finální verzi měl přečíst a opravit rodilý mluvčí.

V Praze dne

.....

Podpis oponenta práce.